

Hazard w ujęciu prawnym i psychologiczno kryminologicznym

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Wstęp

Problematyka hazardu przez wiele lat była niedoceniana i pomijana. W obszarze prawnym, doktrynalnie rzecz ujmując, można nawet powiedzieć, że jeszcze na początku XXI w. była zapomniana. Obecnie sytuacja ulega pewnej poprawie. Do rzadkości należą jednak opracowania zwarte, łączące regulacje prawne w zakresie hazardu z problematyką kryminologiczną zawierającą także pogłębioną analizę aspektów psychologicznych. Tymczasem wiadomo, że hazard jest rodzajem rozrywki, przybierającej nieraz formy patologiczne (nałogowe uprawianie hazardu), jednocześnie branżą działalności gospodarczej oraz z powodu swoich uwarunkowań i konsekwencji – także sferą patologii społecznej¹. Racjonalna reakcja ustawodawcy na to zjawisko oraz stosowanie stanowionego przezeń prawa wymaga rzetelnej wiedzy na temat psychologicznych, społecznych i gospodarczych jego aspektów. Zatem nie ulega wątpliwości, że istnieje zapotrzebowanie na kompleksowe opracowania w tym przedmiocie. Stąd też problemem badawczym zakreślonym w monografii jest analiza i ocena sposobu ustawowej reakcji na patologie występujące w obrębie hazardu oraz konsekwencje zjawiska hazardu. Jednocześnie książka ma na celu udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy w obrębie ustawodawstwa dotyczącego organizacji gier hazardowych można wskazać przykłady rozwiązań, które wychodzą naprzeciw potrzebom określonym przez badania psychologiczne i kryminologiczne? Rozstrzygnięcie tego problemu badawczego zależy od wyników syntetycznych badań z zakresu psychologii, prawa i kryminologii. Takie badania zapowiada tytuł niniejszej monografii i ta problematyka zostaje ujęta w poszczególnych rozdziałach opracowania. W konsekwencji powyższej koncepcji monografii podporządkowany jest układ publikacji, który tworzy systematyczną całość.

Książka rozpoczyna się od poruszenia poglądów historycznych oraz charakterystyki głównych pojęć związanych z hazardem, takich jak samo pojęcie hazardu i jego cechy, pojęcia wygranej, przypadku, opisu znamion hazardu w świecie wirtualnym, charakterystyki poszczególnych gier hazardowych, urządzeń do tych gier oraz miejsc ich urządzania, tj. ośrodków gier i punktów przyjmowania zakładów wzajemnych. Taka rzetelna analiza zagadnień terminologicznych to nie tylko wprowadzenie do tematu, ale też istotny element ukierunkowany na przygotowanie teoretycznego podłoża do rozwiązania problemu badawczego. Zdefiniowanie poszczególnych gier hazardowych jest

---

¹ W niniejszej monografii przyjmuje się, że hazard to określone zjawisko. W pewnym zakresie to zjawisko jest poddane działaniu prawodawcy, który tworzy prawne podłoże organizacji gier hazardowych i kształtuje dalsze płynące z tego konsekwencje. Ponieważ monografia ma charakter interdyscyplinarny, w rozważaniach stosowane jest pojęcie „hazard”, jak i normatywne pojęcie „gry hazardowe”.

o tyle ważne, że pojęcia te są stosowane w monografii, stanowiąc część analizy przepisów pozakarnych, ale też stanowią elementy opisów czynów zabronionych. Umiejętność rozróżnienia poszczególnych gier ma znaczenie także w ujęciu psychologicznym i kryminologicznym. Jeżeli bowiem zamiarem badawczym jest ustalenie poprawności reakcji ustawodawcy na nieprawidłowości w obrębie hazardu, to należy też, znając katalog gier, dostrzec, jaka jest ich ocena z punktu widzenia psychologii czy kryminologii. Innymi słowy, biorąc pod uwagę specyfikę przykładowo takich gier jak loteria fantowa czy gra na automatach do gier, badamy podejście do tego typu rozrywki psychologii i w dalszej kolejności, jaka jest reakcja prawodawcza, tak w obrębie przepisów pozakarnych oraz karno skarbowych.

Dalszy układ pracy wynika z racjonalnych założeń metodologicznych skupionych na rozwiązaniu problemu badawczego. Po charakterystyce pojęć należy zatem przejść do ujęcia psychologicznego zjawiska hazardu, a mówiąc dokładniej do kryminologicznej analizy skoncentrowanej na aspektach psychologicznych, która poprzedza analizy prawne i służy lepszemu zrozumieniu celów i funkcji regulacji prawnych, czyli właśnie reakcji prawnej. Zaznaczyć bowiem należy, że nie przepisy prawne decydują o patologicznych cechach regulowanego zjawiska społecznego, lecz cechy uznawane za patologiczne determinują kształt odpowiednich regulacji prawnych i pozwalają zrozumieć ich sens. Przy czym kryminologia to nauka, która korzysta z osiągnięć m.in. psychologii, natomiast w tym przypadku aspekty psychologiczne sprowadzające się w istocie do problemu uzależnienia od hazardu mają na tyle doniosłe znaczenie, że należy je wyodrębnić od reszty problematyki kryminologicznej. Nie ma wątpliwości, że prezentacja przepisów przewidujących rozmaite ograniczenia wobec gier hazardowych, takie jak wstęp do ośrodków gier oraz do punktów przyjmowania zakładów wzajemnych dla osób, które ukończyły 18 lat, czy zakazy reklamy szeregu gier hazardowych, musi być poprzedzona opisem ustaleń psychologii, który stanowi w istocie uzasadnienie tych rozwiązań. Dlatego dopiero po analizie zjawiska hazardu w ujęciu psychologicznym możliwe było omówienie organizacji gier hazardowych w przepisach pozakarnych, z uwzględnieniem działań podejmowanych na szczeblu Unii Europejskiej oraz dokonanie systematyki przestępczości hazardowej. Prezentowane aspekty psychologiczne w zasadzie wchodzą w zakres kryminologii, jednak w monografii znajdujemy także odniesienie do hazardu jako zjawiska w ujęciu kryminologicznym, w szerszym niż tylko psychologiczne zakresie. Pozwala to na omówienie kryminogennego i wiktymogenego oddziaływania hazardu oraz dokonanie opisu i diagnozy przestępczości hazardowej w ujęciu karnym skarbowym, w oparciu o dane statystyczne. Ponieważ elementem badań kryminologicznych jest zapobieganie, w monografii przedstawione są również kwestie zapobiegania przestępczości hazardowej, strategię działań zapobiegawczych czy sformalizowana reakcja na przestępczość hazardową. W obrębie zapobiegania mieści się też profilaktyka. Dlatego też w ramach badań kryminologicznych nad hazardem należało zawrzeć profilaktykę uzależnień od hazardu rozumianą jako zapobieganie uzależnieniom od hazardu. Te zagadnienia więcżą całość rozważań.

Autor od lat propaguje pogląd, że zawsze kiedy zajmujemy się zjawiskiem problematycznym, a w szczególności gdy chodzi o hazard i związane z nim patologie, bezwzględnie należy zwrócić uwagę na profilaktykę. Dzięki temu dostarczamy wiedzę o zjawisku, jakim jest hazard, wraz z negatywnymi konsekwencjami i metodami zapobiegania, a nawet metodami wyjścia z problemu, jakim jest nałogowy hazard. Autor niniejszej monografii konsekwentnie prezentuje takie podejście do tematu hazardu, czego przejawem są publikacje oraz wypowiedzi w ramach konferencji naukowych. Przy czym poważne zmiany prawa w tym zakresie oraz prezentowane nowe wyniki badań różnych aspektów hazardu w pełni uzasadniają potrzebę aktualizacji, kompletowania i systematyzacji wiedzy o hazardzie, co następuje w ramach prezentowanej monografii. Autor w ramach niniejszych rozważań wzbogaca dotychczasowy stan wiedzy o swoje przemyślenia i wyniki własnych badań naukowych, przez co monografia ta ma mieć charakter inspirujący naukowo. W konsekwencji monografia stanowi naukowe kompendium rzetelnej wiedzy na temat administracyjnoprawnych, prawnogospodarczych, finansowoprawnych, karnoprawnych, karnoskarbowych, cywilnoprawnych regulacji dotyczących gier hazardowych, przy uwzględnieniu kryminologii, wzbogacone o równie rzetelną wiedzę o zjawisku hazardu z punktu widzenia psychologii opartą na sporym dorobku osób zajmujących się tą problematyką.

Grzegorz Skowronek

Przemyśl, 1.10.2023 r.

[Przejdź do księgarni →](#)

ksiegarnia.beck.pl